
ŻYCIE NAUKOWE

Sprawozdania

Sprawozdanie z konferencji naukowej: *W kręgu rodziny epok dawnych – rytmy życia, rytmy codzienności. Kobieta i mężczyzna. Dwa światy – jedna przestrzeń*, Kraków, 15–16 października 2014 r.

DOI: 10.14746/bhw.2014.32.11

Instytut Historii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, w dniach 15–16 października 2014 r., zorganizował drugą konferencję naukową z cyklu „W kręgu rodziny epok dawnych – rytmy życia, rytmy codzienności”. Tegoroczny temat brzmiał: „Kobieta i mężczyzna. Dwa światy – jedna przestrzeń”. Zamiarem organizatorów było pogłębienie badań nad problematyką istotnych przemian historycznych i kulturowych, które wyznaczają rytm życia człowieka w obrębie rodziny, od chwili narodzin, przez okres dorastania i gromadzenia doświadczeń, po wiek dojrzały i starość. Za tytułowe rytmy codzienności przyjęto, podobnie jak dwa lata temu, sekwencje regularnych czynności, nadzwyczajnych okazji i codziennych decyzji; rutynę, zwyczaje, rytuały, ale także zakłócające cykl niecodzienne wydarzenia, ukazane na planie pojedynczego dnia, perspektywy roku i całego ludzkiego życia. Tak definiowana problematyka badawcza, zmusza do ciągłego stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi, także niejednokrotnie do nowej interpretacji znanych źródeł i odkrywania obszarów jeszcze niezbadanych. Celem drugiej konferencji z tego cyklu była próba pokazania odmienności wspólnego świata kobiety i mężczyzny w kontekście uwarunkowań historycznych, antropologicznych i kulturowych. Zainteresowania referentów skoncentrowały się przede wszystkim na sferze emocjonalnej i materialnej – rolach społecznych pełnionych przez przedstawicieli obojga płci, relacjach rodzinnych i więziach emocjonalnych. Istotą rozważań stała się także kwestia przestrzeni prawnej, społecznej i ekonomicznej, w której funkcjonowali kobieta i mężczyzna na przestrzeni dziejów, z uwzględnieniem determinantów kulturowych. Referaty dotyczyły także zagadnień codzienności – interakcji, tradycji, zwyczajów rodzinnych związanych z funkcjonowaniem we wspólnej przestrzeni, kwestii kobiecej i męskiej duchowości, a także odzwierciedlenia tego zagadnienia w historii, antropologii, literaturze, jak również w sztuce.

W imieniu organizatorów, referentów oraz licznie zebranych w Auditorium im. prof. Wincentego Danki słuchaczy przywitała prof. dr hab. Bożena Popiołek – Dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Przewodnicząca Komitetu

Organizacyjnego Konferencji. Następnie głos zabrał prof. dr hab. Kazimierz Karolczak – Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, który wyraził zadowolenie z kontynuacji tematyki rodziny. Zauważył również, że tak duża frekwencja stanowi dowód aktualności podejmowanych zagadnień badawczych. W jego opinii wystąpienia zgłaszane przez referentów potwierdzają również fakt, że badania nad zagadnieniami rodziny, ról społecznych, czy socjologicznych wpisują się w trwającą obecnie dyskusję dotyczącą współczesnego definiowania utrwalonych aksjomatów poznawczych. Zebranych przywitał również prof. dr hab. Zdzisław Noga – Dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, który także podkreślił, iż tematyka konferencji jest istotna i włącza prace naukowców Uniwersytetu Pedagogicznego w europejski obieg myśli. Wyraził przy tym przekonanie, że wnioski wypracowane w czasie obrad przyczynią się do lepszego poznania mechanizmów społecznych dotyczących rodziny, pojmowanej nie tylko jako podstawowa komórka społeczna, lecz jako grupa pierwotna, mająca najsilniejsze oddziaływanie na proces socjalizacji.

W panelu wprowadzającym pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Cezary Kuklo (Uniwersytet w Białymstoku), który postawił hipotezy ogniskujące się wokół pytań, czy w miastach i miasteczkach Polski przedrozbiorowej panowała jedność czy wielość przestrzeni kobiecych i męskich ognisk domowych. Odwołał się do licznych źródeł, podając interesujące przykłady ilustrujące oba stanowiska. Następnie prof. dr hab. Dorota Żołądź-Strzelczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), przedstawiła rolę zabawek w kształtowaniu tożsamości płciowej i stanowej dzieci w średniowieczu oraz w epoce nowożytnej, pokazując liczne zdjęcia, a następnie omawiając poszczególne zabawki. Prof. UP dr hab. Mariusz Misztal (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) przeniósł słuchaczy do Wielkiej Brytanii, która była świadkiem konfliktów małżeńskich między królową Wiktorią i księciem Albertem. Kochali się bardzo, co jednak nie przeszkadzało im spierać się zarówno w kwestiach istotnych, jak chociażby wychowanie dzieci, jak i błahych. O przemocy domowej w czasach saskich mówiła prof. dr hab. Bożena Popiołek, która podała liczne przykłady znęcania się mężów nad żonami oraz stosunku społeczeństwa tego okresu do tego zjawiska. W jej opinii wiele osób nie widziało w tym nic złego, a często za winną zajęć uznawano kobietę, która powinna być posłuszna mężowi we wszystkim. Prof. dr hab. Małgorzata Karpińska (Uniwersytet Warszawski) zatytułowała swoje wystąpienie „Przy świetle dziennym obnażanie kobiety”, a mówiła w nim o kobiecie w oczach polskiego XIX-wiecznego fizjonomisty, podając liczne przykłady na związek między różnymi częściami kobiecego ciała a jej charakterem, czym wzbudziła żywą reakcję zgromadzonych. Prof. UJK dr hab. Beata Wojciechowska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) poruszyła kwestie małżeństwa w średniowiecznym prawie kanonicznym, wskazując na jego związek z praktyką dnia codziennego. Natomiast o prawie w świecie kobiet w państwie polsko-litewskim w XVI–XVII w. mówiła prof. dr hab. Ewa Dubas-Urwanowicz (Uniwersytet w Białymstoku), wskazując na niejednakowe traktowanie kobiet i mężczyzn przez ustawodawców i podając przykłady obrazujące ten stan rzeczy. Prof. dr hab. Kazimierz Karolczak przeniósł słuchaczy do świata kobiet i mężczyzn w pałacu arystokratycznym w XIX w. Nakreślił role, jakie przyszło im odgrywać, wymagania, jakie stawiało przed nimi społeczeństwo oraz zmagania młodych ludzi wchodzących do tego świata.

Dr hab. Sabire Arik (Uniwersytet Ankarški) wygłosiła ciekawy referat na temat emancypacji kobiet w historii tureckiej. To wystąpienie łączyło w sobie elementy czasu, kultury i religii, które wpływały na manifestację zmiany postaw społecznych wobec kobiet, ich roli i miejsca w przestrzeni społecznej. Obrady zakończyła długa i interesująca dyskusja. Słuchacze, wśród których nie zabrakło studentów, dopytywali o interesujące ich zagadnienia, a referenci udzielali wyczerpujących odpowiedzi.

Po południu rozpoczęły się obrady w sekcjach. Pierwsza skupiła się na zagadnieniach związanych z kobiecym i męskim światem w czasach średniowiecznych i nowożytnych, głównie w religijnym aspekcie. Dr Daniela Rywikova (Uniwersytet w Ostrawie) mówiła o kobietach, które oddały życie Bogu, spędzając życie na modlitwach i pracy w klasztorach. Trudne zagadnienie związków emocjonalnych kleru po wprowadzeniu celibatu przybliżył zgromadzonym dr hab. Krzysztof Skwierczyński (Uniwersytet Warszawski), zaś dr Jiří Wolf (Czeskie Muzeum Miasta Duchcova), mówił na temat heurystycznej sondy do mentalności księży katolickich w XVII- i XVIII-wiecznych Czechach, opierając się na relacjach, jakie łączyły pastorów z matkami. Prof. dr hab. Jerzy Rajman (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) podał przykłady sytuacji, w których mężczyźni i kobiety żyli razem i osobno w średniowiecznym mieście bożogrobców. Referat bezpośrednio związany z Krakowem zaprezentował prof. dr hab. Waldemar Kowalski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), który mówił o krakowskich mieszczanach i ewangelikach, widzianych oczami pastora Daniela Kałaja. Tematyka świecka towarzyszyła analizom: dr Doroty Żurek (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) – która omówiła związki małżeńskie mieszczan Chrzanowa w XVI w., dr Dominice Burdzy (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) – mówiącej o perypetiach małżeńskich mieszczan sandomierskich również w XVI w. oraz dr Mateusza Wyżgi (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) – opisującemu przypadek Małgorzaty Madejszczanki spod Ojcowa, która w wieku XVIII wyszła za mąż w wieku dwunastu lat.

Obrady drugiej sesji, refleksją o staropolskiej roli kobiety i mężczyzny w małżeństwie na podstawie kazań pogrzebowych Aleksandra Lorencowicza, rozpoczęła prof. UJK dr hab. Małgorzata Krzysztofik (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), wskazując na cnoty, które uznawane były przez XVII-wieczne społeczeństwo. Prof. dr hab. Krystyna Stasiewicz (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) przybliżyła relacje rodzinne Elżbiety z Kowalskich Drużbackiej, wskazując na różnego rodzaju zawilości oraz sposoby radzenia sobie z trudnościami wynikającymi z więzi rodzinnych. Dr Iwona Maciejewska oraz dr Katarzyna Zawilska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) zaprezentowały referat pod tytułem „Białogłowy dowodzą, czego chcą”, odwołując się w nim do sztuki przekonywania i pochlebstw, wykorzystując jako materiał źródłowy listy Konstancji i Magdaleny Czapskich do Hieronima Floriana Radziwiłła. Magdalena została żoną Hieronima, a związek ten był burzliwy na skutek zrzędlivego charakteru księcia i impulsywności jego małżonki. Dr Agata Roćko (Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie) zaprezentowała dzienniki intymne Wirydianny Fiszerowej, traktując je jako przykład pisemnej autoterapii kobiety współzależnionej. Autorka niezwykle ciekawie opisała w nich życie w epoce stanisławowskiej oraz na przełomie XVIII i XIX w. Do tego okresu odniosła się też w swoim wystąpieniu dr Agnieszka Słaby (Uniwersytet Pedagogiczny w Kra-

kowie), która mówiła na temat dwóch światów w korespondencji małżeństw, prezentując ciekawy język tej epoki. Dr Agnieszka Jakuboszczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) naświetliła poszukiwanie własnej przestrzeni przez XVIII-wieczne panny i wdowy z kręgu rodziny Działyńskich. Do Republiki Zjednoczonych Prowincji przeniósł słuchaczy dr hab. Piotr Oczko (Uniwersytet Jagielloński), który przybliżył tamtejszą sytuację kobiet oraz porównał oficjalne wzorce kultury z praktykami życia codziennego. Natomiast dr Paweł Konieczny (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) omówił zaloty dżentelmenów w osiemnastowiecznej Wirginii, czym wzbudził zainteresowanie szczególnie damskiej części audytorium.

Obrady trzeciej sesji rozpoczął dr hab. Jerzy Ciecieląg (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), który swoim wystąpieniem przeniósł słuchaczy w czasy antycznej Judei, mówiąc o władczyniach, żonach i kochankach, zaznaczając rolę kobiet w rodach hasmo-nejskim i herodiańskim. Dr Magdalena Biniś-Szkopek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) mówiła o kobietach, mężczyznach i małżeństwie w księgach konsystorskich w późnośredniowiecznej Polsce, podając przykłady związków zawieranych w różnym wieku i z różnych powodów. Dr Krzysztof Ratajczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) zaprezentował relacje damsko-męskie w rodzinie Piastów wielkopolskich, przywołując liczne przykłady i wskazując, że intrygi nie stanowiły bynajmniej odosobnionych przypadków, lecz w większości uznawane były za typowe w tamtym okresie. Dr Katarzyna Justyniarska-Chojak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) przybliżyła więzi małżeńskie ujęte w świetle testamentów mieszczkańskich z terenu Małopolski w XVII w., zaś dr Marcin Gadocha (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) scharakteryzował małżeństwa mieszczkańskie w nowożytnym Lwowie, odwołując się do interesujących materiałów źródłowych. Dr Małgorzata Ewa Kowalczyk (Uniwersytet Wrocławski) omówiła problemy małżeńskie Agnieszki i Stanisława Treterów, a co ciekawe Agnieszka cierpiała na chorobę psychiczną, prawdopodobnie schizofrenię, która objawiała się wrogimi zachowaniami wobec najbliższych. Dr Anna Jakimyszyn (Uniwersytet Jagielloński) omówiła obraz seksualności XVI-wiecznej Żydówki w świetle Sefer Micwot Naszim Benjamina Slonika.

Następnego dnia obrady sekcji pierwszej rozpoczął prof. IH PAN dr hab. Tomasz Wiślicz (Instytutu Historii PAN w Warszawie), który mówił o męskości w stanie upodlenia, porównując wtórne poddaństwo z tożsamością płciową. Prof. dr hab. Filip Wolański (Uniwersytet Wrocławski) przybliżył kulturowy status płci w dyskursie kaznodziejskim epoki saskiej w referacie zatytułowanym: „Rozważne Panny i Dzielni Kawalerowie”. Następnie dr Bernadetta Manyś (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) omówiła więzi emocjonalne między małżonkami w świetle testamentów mieszkańców Wilna z lat 1733–1763. Dr Dietlind Hüchtker z Uniwersytetu w Lipsku mówiła na temat miłości, małżeństwa i partnerstwa w kontekście krytyki związków małżeńskich przez XIX-wieczne społeczeństwo. Dr Edyta Bątkiewicz-Szymanowska (PAN Biblioteka Kórnicka), w referacie „Małżeństwo Celiny Gryzeldy z Zamoyskich (1805–1883) i Tytusa Działyńskiego (1796–1860) – niecodzienne „życie codzienne” – specyfika czy standard na tle epoki” dokonała zawartej w tytule analizy, konkludując, że w XVIII i XIX w. widoczne były przemiany społeczne, które spowodowały trudności interpretacyjne takich pojęć, jak typowość czy awangarda.

Dr Katarzyna Kabacińska-Luczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przybliżyła codzienną prasę wielkopolską z II połowy XIX w. w aspekcie opisywanych i komentowanych przez dziennikarzy relacji rodzinnych. Dr Renata Stachura-Lupa (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) przeniosła słuchaczy do XIX wieku i omówiła miejsce rozwodu w dyskursie emancypacyjnym, a dr Marcin Chorążki (IPN w Krakowie) cofnął czas do początków wieku XX, gdyż na przykładzie krakowskich „bezetów” wyjaśnił, jaki był wówczas model rodziny ziemiańskiej.

W drugiej sekcji skupiono się na analizie relacji interpersonalnych specyficznych dla XX w., a rozpoczęła ją prof. dr hab. Anna Landau-Czajka (SGGW Warszawa), która mówiła o kobiecie w rodzinach żydowskich okresu międzywojennego i jej tradycyjnej roli w obalaniu kanonów tradycji. Prawne i psychologiczne aspekty debaty o dostępie kobiet do pracy w wymiarze sprawiedliwości w II Rzeczypospolitej przybliżył dr hab. Lech Krzyżanowski (Uniwersytet Śląski), konkludując, iż kobieta w sędziowskiej todzie w tym okresie to była rzadkość. O rozterkach kobiet niemieckich, które musiały wybierać między nazizmem i demokracją mówiła prof. UP dr hab. Isabel Röskau-Rydel (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), posługując się przy tym przykładem Beate Uhse uznanej za gorszycielkę. Na źródłach pochodzących z Niemiec swoje wystąpienie oparli także dr Piotr Majcher i dr Beata Kołodziejczyk-Mróż (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), gdyż mówili o groteskowym świecie kobiecości i męskości na przykładzie wybranych utworów literatury niemieckojęzycznej XX w. Natomiast o roli kobiet i mężczyzn w PRL mówiły dr Agnieszka Chłosta-Sikorska (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) – która omówiła nowe role, jakie przypadły kobietom do wypełnienia w społeczeństwie socjalistycznym, a dr Katarzyna Stańczak-Wislicz (Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie) przybliżyła funkcjonowanie kobiet i mężczyzn w codziennej przestrzeni gospodarstwa domowego. Obie referentki stwierdziły, że w omawianym okresie ustawowe równouprawnienie nie pociągało za sobą zmian mentalnych. W PRL kobiety miały być nie tylko matkami i żonami, ale i pracownicami przyczyniającymi się do wzrostu dobrobytu w kraju. Dr Aleksandra Bednarowska (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) przedstawiła referat: „Transgresja płci – kobieta jako mężczyzna: Josef Maria Einsmann”, podając przykład determinacji w zdobyciu pracy i swego rodzaju konfliktu pomiędzy pragnieniami bycia kobietą a przymusem bycia mężczyzną.

Kolejne referaty ogniskowały się wokół tematyki edukacyjnej. Dr Blažena Gracová, (Uniwersytetu Ostrawski) omówiła kobiecą tematykę w najnowszych czeskich podręcznikach, pokazując przykłady dobrze napisanego tekstu, adekwatnych ilustracji i ćwiczeń. Dr Denisa Labischová (Uniwersytet Ostrawski) przybliżyła obecność tematyki związanej z gender w czeskich podręcznikach, również pokazując przykłady dobrze napisanych tekstów i kompatybilnych ilustracji oraz poleceń, wskazując jednocześnie na braki w tym obszarze. Dr Justyna Wojniak (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) przybliżyła zebranym realia współczesnej polskiej szkoły, mówiąc o kształtowaniu przez nią tożsamości dziewcząt i chłopców, odwołując się do występujących w tej przestrzeni stereotypów.

W sekcji trzeciej obrady dotyczyły okresu od czasów nowożytnych, po współczesne. Prof. dr hab. Franciszek Leśniak (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) omówił atrybuty stratyfikacji społecznej od XVI do XVIII w. na przykładzie ruchomości mieszcza-

na. Dr Marceli Olma (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) swoje wystąpienie oparł na korespondencji rodzinnej Mieczysława oraz Heleny Pawlikowskich, zwracając uwagę słuchaczy na występujący w niej obraz ojca i matki. Dr Lucyna Kudła (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) przybliżyła działalność nauczycielek i nauczycieli z żeńskich szkół zakonnych autonomicznej Galicji, podkreślając ich rolę w podtrzymywaniu polskości oraz troskę o właściwe wychowanie młodego pokolenia. Dr hab. Barbara Obtulowicz (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) zastanawiała się nad życiem intymnym w pałacach i na statkach w kontekście konwenansów i nakazów, odnosząc je do ludzkich pragnień. Prof. UP dr hab. Katarzyna Dormus (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) zaprosiła zebranych do dyskusji o modelu małżeństwa w kręgach postępowej inteligencji polskiej przełomu XIX i XX w., zastanawiając się czy było to partnerstwo czy raczej podporządkowanie. Dr Barbara Klich-Kluczevska (Uniwersytet Jagielloński) przeniosła zebranych do lat Polski Ludowej, omawiając zagadnienie nierządu, seksualności i przemocy w tym okresie, także dr hab. Józef Brynkus (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) odniósł się do PRL, wyjaśniając funkcje rodzinne kobiety i mężczyzny w programie ideowym polskich komunistów w latach 80. XX w. Natomiast mgr Anna Wywiół (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wyjaśniła, jaki występuje wzorzec kobiecości i męskości w reklamie, wskazując na liczne stereotypy i przerysowania oraz na zabiegi, jakie stosują specjaliści od marketingu i wizerunku, aby przyciągnąć uwagę konsumentów i zachęcić ich do nabycia określonego produktu.

Konferencja zgromadziła wielu słuchaczy – gości z innych ośrodków naukowych, samorządu, pracowników naukowych Uniwersytetu Pedagogicznego, jak i studentów. Dzięki temu, po każdej części obrad wywiązywała się ożywiona wielowątkowa dyskusja. Wielkie emocje wzbudziły tezy prof. dr hab. Małgorzaty Karpińskiej, która posługując się obrazowymi przykładami przybliżyła zebranych pojmowanie związków między cechami fizycznymi kobiet a ich charakterem. Przykładowo wydatne łopatki, świadczą według fizjonomisty o tym, iż kobieta jest uparta i krnąbrna. W dyskusji dopytywano także prof. dr. hab. Cezarego Kukła o sytuację w innych w miastach i miasteczkach Polski przedrozbiorowej, a prof. dr. hab. Kazimierza Karolczaka o to, jak młode dziewczęta radziły sobie z wejściem w dorosłe życie, jakich rad udzielały im matki i co działo się, kiedy rzeczywistość różniła się z wyobrażeniem. Emocje wzbudziły także przykłady przemocy omówione przez prof. dr hab. Bożenę Popiołek, gdyż słuchacze dopytywali się o skutki prawne, ale i zdrowotne przemocy domowej oraz o świadomość pokrzywdzonych w kwestii sprzeciwienia się życiu w przemocy. Także prof. UP dr hab. Mariusz Misztal odpowiadał na pytania dotyczące więzi (także tych intymnych) łączących Wiktorię z Albertem oraz cech charakteru obojga, które bezsprzecznie wpływały na relacje między małżonkami. Także w dyskusjach w ramach sekcji padało wiele pytań. Większość uczestników wyraziła pogląd, że wygłaszane referaty pozwoliły dostrzec ewaluację w badaniach nad światem kobiecym i męskim oraz rodziną, która nastąpiła na przestrzeni wieków. Tematami, które wzbudziły najwięcej zainteresowania były te traktujące o uczuciach oraz o styku przestrzeni kobiecej i męskiej, gdyż tam niejednokrotnie dochodziło do konfliktów, a dochodzenie do kompromisu nie było łatwe. Także zagadnienie konfrontacji kobiecego i męskiego świata z wyobrażeniami danej epoki wzbudziło wiele pytań i refleksji. Głośno

podkreślano potrzebę podejmowania badań nad tymi zagadnieniami w różnych wymiarach, gdyż przemiany zachodzące obecnie zakotwiczone są w przeszłości. Ponadto nowa jakość, jaką jest globalność transmisji danych sprawia, że mamy do czynienia z uniformizacją, wykształceniem się podgranicznego modelu zachowania się, mody, sposobów spędzania wolnego czasu. Należy, jak się wydaje, zachować wobec tego zjawiska dystans badawczy i starać się analizować potencjalne skutki tych zmian.

Podsumowania obrad dokonała prof. dr hab. Bożena Popiołek, która serdecznie podziękowała wszystkim za przybycie i wyraziła nadzieję, że ta uniwersytecka debata naukowa przyczyni się do pogłębienia badań nad zagadnieniem kobiecego i męskiego świata na przestrzeni epok. Stwierdziła, że ożywione dyskusje, również kulturalowe, jak i panująca na salach obrad atmosfera wskazują, iż podjęty temat jest ważny i potrzebny. Poruszone zagadnienia nie wyczerpały jednak wszystkich problemów związanych z zagadnieniem rodziny, zaprosiła więc na kolejną konferencję poświęconą tej tematyce, która pozwoli na podjęcie następnych istotnych problemów badawczych i naukowej dyskusji nad tym jednym z najistotniejszych środowisk człowieka, jakim była i pozostaje nadal rodzina. Planowana jest na październik 2016 r., a jej tematem będzie „Dom – rytmy codzienności”. Już teraz serdecznie zapraszamy.

Agnieszka Chłosta-Sikorska

Symposium naukowe: *Polskie reformy oświatowe w nurcie europejskich przemian politycznych, społecznych i kulturowych*¹

DOI: 10.14746/bhw.2014.32.12

W dniu 17 września 2014 r. w Szczecinie odbyło się Symposium Naukowe historyków wychowania, zatytułowane „Polskie reformy oświatowe w nurcie europejskich przemian politycznych, społecznych i kulturowych”. Symposium zostało zorganizowane w ramach XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, obradującego pod hasłem „Polska-Bałtyk-Europa” w dniach 17–21 września 2014 r. w Szczecinie. Obrady historyków wychowania odbywały się w Sali Rycerskiej i Sali Owalnej zabytkowego budynku Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przy Wałach Chrobrego oraz w Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty, mieszczącym się w tym samym budynku. Warto zaznaczyć, że w symposium wzięli udział reprezentanci historii wychowania z wielu ośrodków akademickich Polski: Gdańska, Warszawy, Łodzi, Krakowa, Bydgoszczy, Poznania, Kielc, Torunia, Olsztyna oraz przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Histo-

¹ Tekst ten został wysłany do „Przeglądu Historyczno-Oświatowego” i „Biuletynu Historii Wychowania”.